

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans medicinska insats 2022

2023-02-24

**Maria Weståker, verksamhetschef för grundskola och gymnasieskola,
samt Elionor Blomqvist, samordnande skolsköterska**

Dnr UN 2023/0120

**DANDERYDS
KOMMUN**

Inledning

Elevhälsans medicinska insats (benämns i texten även som EMI) i Danderyd bestod år 2022 av 11 skolsköterskor och 1 skolläkare. Elevhälsans medicinska insats lyder under hälso- och sjukvårdslagen [HSL] (2017:30) och övriga delar av elevhälsans arbete styrs av skollagen (2010:800). Elevhälsans yrkesgrupper samverkar med regionens hälso- och sjukvård, socialtjänst och ungdomsmottagningar vid behov. EMI är en fortsättning på barnhälsovårdens hälsoövervakningsprogram. EMI:s arbete ska i huvudsak vara förebyggande och hälsofrämjande och ska tillsammans med övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.

Elevhälsans arbete ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt bidra till att skapa miljöer som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa. I uppdraget ingår även att samverka med skolans pedagogiska personal, psykosociala personal och annan övrig personal i det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan.

Bakgrund

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §

Danderyds kommun är skyldig att senast 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse som skall hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den. Patientsäkerhetsberättelsen ska stärka vårdgivarens kontroll över patientsäkerhetsarbetet och underlätta Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) tillsyn. Berättelsen ska också utgöra en källa till information om vårdgivarens verksamhet för patienterna (i.e. eleverna), vårdnadshavarna och övriga. Av berättelsen ska bland annat framgå:

- Hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår
- Vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerhetsarbetet
- Vilka resultat som har uppnåtts
- Ansvarsfördelning
- Hur patientsäkerhet genom egenkontroll har följts upp och utvärderats
- Information kring samverkan för att förebygga vårdskador
- Information kring hur risker för vårdskador har hanterats (riskanalys)
- Information kring rapporteringsskyldighet samt hur klagomål och synpunkter har hanterats

Elevhälsan är en författningsstyrd verksamhet. Grundläggande bestämmelser finns i skollagen samt när det gäller insatser som utgör hälso- och sjukvård även i hälso- och sjukvårdslagen (1983:763) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I 4 kap. 3 - 4 § skollagen (2010:800) föreskrivs att man på skolenhetsnivå ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Det är rektor som ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs. För de delar av elevhälsans insatser som utgör hälso- och sjukvård finns motsvarande krav på kvalitetsarbete i patientsäkerhetslagen (2010:659) – PSL – och Socialstyrelsens författningssamling. Där faller ansvaret för kvalitetsarbetet på verksamhetschefen.

Ledning och ansvar för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659,3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § samt SOSFS 2011:9 3 kap 10 §.

I Danderyds kommun är Maria Weståker verksamhetschef för grundskola, gymnasieskola och elevhälsans medicinska insats. Medicinskt ledningsansvarig är skolläkare Maria Bergström. Verksamhetschef för elevhälsans medicinska insats har som stöd en samordnande skolsköterska, Elionor Blomqvist.

Målet är att bedriva en god och säker vård där brister och avvikelser tidigt identifieras och förebyggs. Det ska finnas rätt kompetens och bemanning för att uppnå det som krävs utifrån ett

patientsäkerhetsperspektiv. En annan viktig funktion är att se över och säkerställa lokalernas ändamålsenlighet utifrån skolsköterskornas behov.

Elevhälsans medicinska insatser ska tillsammans med den övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande (Skollagen 2010:800). Skolsköterskans uppdrag baseras på följande lagar och föreskrifter, se bilaga 1.

Danderyds kommun är vårdgivare, utbildningsnämnden ansvarar för den skolverksamhet som bedrivs i kommunal regi och är vårdgivarens representant för EMI i kommunens skolor.

Det åligger vårdgivaren att tillse att ledningsfunktionen är så organiserad att den tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet i vården. Vårdgivaren ansvarar, enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL §29), för att verksamhetschef för de medicinska insatserna i elevhälsan utses. Vårdgivaren har anmälningsplikt till Socialstyrelsen om det finns skäl att befara att skolsköterska eller skolläkare kan utgöra en fara för patientsäkerheten enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659) 7§. Vårdgivaren ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler för de medicinska insatserna i skolan, enligt HSL. Vårdgivaren ansvarar för sekretessen och rutinerna för journalföring i datajournal samt att eventuella brister utreds och åtgärdas.

Verksamhetschef för elevhälsans medicinska insats

Verksamhetschefens ansvar och uppgifter regleras i HSL § 28–30, samt SOSFS 2008:14. HSL kräver att det inom all hälso- och sjukvård finns en verksamhetschef som svarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret. Verksamhetschefen ansvarar för att alla medarbetare har rätt kompetens samt får fortbildning och kompetensutveckling utifrån yrkesprofession. Verksamhetschefen verkar för att det finns adekvat utrustning enligt HSL samt ansvarar för att bedriva en vård av god kvalitet. Verksamhetschefen är den person som såväl tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO), skolans personal samt elever och deras vårdnadshavare skall kunna vända sig till när det gäller frågor som rör verksamheten.

Verksamhetschefen har det samlade ledningsansvaret och kan inte överlåta detta till annan befattningshavare. I de fall där verksamhetschefen saknar hälso- och sjukvårdskompetens och därmed inte kan ansvara för diagnostik, vård och behandling måste det medicinska ledningsansvaret delegeras till skolläkare eller skolsköterska. I Danderyd kommun är det medicinska ledningsansvaret delegerat till skolläkaren. Där skolsköterska eller skolläkare anses ha åsidosatt patientsäkerheten ansvarar verksamhetschef på uppdrag av vårdgivaren för att det finns rutiner för utredning och eventuell anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg.

Medicinskt ledningsansvarig (MLA)

Medicinskt ledningsansvarig (benämns i texten som MLA) skall planera lokal verksamhet i samråd med verksamhetschefen enligt HSL samt ha insynsrett i lokal verksamhet för elevhälsans medicinska insats. Vid nyanställning av skolsköterska eller skolläkare ska MLA medverka med meritvärdering och på anställningsintervju. Detta kan också delegeras till samordnande skolsköterska. Medicinskt ledningsansvarig ska bedöma vaccinationsbehörighet för skolsköterskor som genomgått utbildning som ger behörighet att arbeta som skolsköterska samt följa upp och introducera nya metoder samt avveckla inaktuella metoder.

I arbetsuppgifterna ingår även att följa upp att kontroll av medicinsk utrustning sker och att utrangering fungerar. Om frågor uppstår inför mottagande i särskolan ska MLA vara behjälplig. Tillsammans med samordnande skolsköterskan ska MLA följa upp resultatet av skolsköterskornas egenkontroller samt patientsäkerhetsberättelsen och redovisa för verksamhetschefen enligt HSL samt svara för att kollegial granskning enligt uppgjord plan blir genomförd regelbundet. MLA deltar i arbetet med att utveckla och uppdatera Metodhandboken för skolhälsovården/elevhälsans medicinska insats samt medverkar till

skolsköterskornas fortbildning genom regelbunden information om nya evidensbaserade kunskaper och metoder. MLA går igenom avvikelserapporter från skolläkare och skolsköterskor, bedömer risker gällande felaktigheter, skador och avvikande förlopp som kan ha betydelse för kvaliteten samt ansvarar för anmälningar enl. Lex Maria.

Samordnande skolsköterska

Samordnande skolsköterska arbetar på uppdrag av verksamhetschefen och stödjer denne i det systematiska kvalitetsarbetet. Samordnande skolsköterska arbetar även med processer, aktiviteter, rutiner och samverkansprojekt som utvecklar verksamhetens kvalitet. Samordnande skolsköterska deltar som sakkunnig i utvecklingsarbetet av det digitala journalsystemet ProRenata. Stödfunktioner inom patientsäkerhetsarbetet utgörs av Vårdhygien Stockholm och Smittskydd Stockholm. Samordnande skolsköterska samverkar även med andra samordnande skolsköterskor i länet samt ansvarar till viss del för introduktion av nyanställda skolsköterskor och utser mentorer för dessa.

Syftet med en samordnande skolsköterska är att säkerställa att EMI håller god kvalitet, kvalitetssäkra vaccinationsprocessen, ansvara över medicintekniska produkter, säkra vårdkedjan/remisshantering mellan vårdgivare, ansvara för att kvalitetssäkra dokumentation och journalföring samt att identifiera brister och avvikelser. Samordnande skolsköterska har i uppdrag att samordna och utveckla elevhälsans hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete. Den samordnade skolsköterskan, tillsammans med skolläkaren, tillser att kvalitetsdokumentet i metodboken efterföljs och att metodboken uppdateras kontinuerligt så att samlad information och gemensamma riktlinjer och arbetssätt finns för att främja en likvärdig och jämlik hälsa för barn och ungdomar.

Dokumentation och journalföring kvalitetssäkras och brister och avvikelser identifieras och åtgärdas.

Skolans ansvar

Rektor ansvarar för skolenhetens verksamhet inklusive elevhälsan utifrån skollagen. Rektor ansvarar för att samordna elevhälsans insatser på skolan. Det ska finnas tillgång till skolpsykolog och skolkurator i elevhälsan. Denna tillgång ser olika ut inom kommunen. Rektor har ett särskilt ansvar för elever som är i behov av särskilt stöd. För att kravet på god och säker vård samt patientsäkerhet skall kunna uppfyllas i elevhälsoarbetet ska rektor verka för att det finns ändamålsenliga lokaler enligt HSL.

Skolläkare och skolsköterska

Skolläkare och skolsköterskor arbetar under eget yrkesansvar, enligt 6 kap. 2§ patientsäkerhetslagen och skall vara väl förtrogna med innehållet i Danderyds kommuns metodhandbok för EMI. Riktlinjer för EMI:s basprogram, journaldokumentation, vaccinationer och andra åtgärder finns i metodboken. Skolsköterska och skolläkare har, som all hälso- och sjukvårdspersonal, anmälningsplikt vid misstanke om barn som far illa, enligt SoL 2001:453, 14 kap.

Skolläkare ska ha specialistkompetens i barn- och ungdomsmedicin, allmänmedicin, barn- och ungdomspsykiatri eller tilläggsspecialitet inom skolmedicin. Skolläkaren ska i första hand arbeta hälsofrämjande och förebyggande, men också åtgärdande på alla nivåer. Skolläkaren har fördjupad medicinsk kunskap inom områdena tillväxt, utveckling, endokrinologi, psykisk hälsa, specifika skolsvårigheter, långvariga sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar i skolan, vaccinationer och smittskydd samt hälsofrämjande arbete. Skolläkaren har specifik kunskap kring lagstiftning som styr skolans arbete samt de delar av hälso- och sjukvårdslagen som styr elevhälsan.

Skolsköterska ska ha formell kompetens i form av legitimation som sjuksköterska med specialistutbildning inom barn- och ungdom, öppen hälso- och sjukvård (distriktssköterska) eller skolsköterskespecifik högskoleutbildning.

Under år 2022 fanns det 11 skolsköterskor för grund- och grundsärskolan samt Danderyds Gymnasium vilka har rektor som närmsta chef. Skolsköterskorna ansvarar för att det medicinska basprogrammet fullföljs, vilket innebär att erbjuda tre hälsobesök inkl. hälsosamtal under grundskolan och ett hälsobesök inklusive hälsosamtal på gymnasiet. Vidare ska skolsköterskan följa upp bevakningar gällande specifika elever, delta i elevhälsoarbetet på skolan samt erbjuda enklare sjukvårdsinsatser. En viktig förebyggande insats är vaccinering mot olika sjukdomar, enligt det svenska barnvaccinationsprogrammet. Utöver detta erbjuds kompletteringsvaccin till ofullständigt vaccinerade elever. Skolsköterskorna har även detta år varit behjälpliga med förberedelser och vid vaccinering mot Covid-19 elever mellan 12–15 år i skolan.

Patientsäkerhet och rutiner

SFS 2010:659, 3 kap 10 § p 1–2

För att säkerställa patientsäkerhet och öka patientsäkerheten används journalsystemet ProRenata som ständigt aktualiseras.

Samordnande skolsköterska har följt upp patientsäkerheten genom loggkontroll varje månad i journalsystemet.

De medicinska hjälpmedlen har kalibrerats enligt serviceplan.

Medicinska kylskåp finns för säkerställande av vaccins temperatur och förvaring.

Bevakningssystem används i journalsystemet för att inte missa något kring en elev.

Checklista när en journal tas emot och skickas i väg fylls i ProRenata för att säkerställa hälsokontroller och vaccinationsstatus.

Checklista fylls i vid avlämnande av journal så att en journal alltid är spårbar. Journalhandlingar lämnas aldrig ut utan vårdnadshavarnas skriftliga medgivande. Journalhandlingar skannas och makuleras enligt plan.

Vid läsårets slut sammanställs statistik och vad som eventuellt inte är gjort på varje skola.

Rutiner för att identifiera risker i verksamheten

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §

Vid avvikelse skriver berörd skolsköterska en avvikelserapport och skickar till samordnade skolsköterska via journalsystemet ProRenatas funktionsbrevlåda.

Avvikelsen bedöms och åtgärder vidtas. Avvikelsen lyfts på nästkommande EMI-möte med skolsköterskor och skolläkare för ett kollegialt lärande. Avvikelsen skickas därefter till verksamhetschefen.

Metodboken revideras och uppdateras regelbundet med ledning av samordnande skolsköterska och medicinskt ledningsansvarig skolläkare. Förändringar förankras muntligt på EMI-möte och skriftligt via delat dokument.

Medicinskt ledningsansvarig skolläkare kontrollerar årligen slumpmässigt utvalda elevers journaler i åk 1, åk 3, åk 5, åk 7 och i åk 9 för att se att hälsobesök är genomförda och granska hur dokumentationen skett.

Rutiner för att upprätthålla kvalitet och hög patientsäkerhet

Samordnande skolsköterska ger individuell introduktion och handledning av nyanställda skolsköterskor som också tilldelas en mentor.

Skolläkare/samordnande skolsköterska ska delta i meritvärdering och i anställningsintervju vid nyanställning av skolsköterskor och skolläkare.

Samordnande skolsköterska och skolläkare ansvarar för att identifiera ämnesområden aktuella för fortbildning.

Skolsköterskor och skolläkare förväntas delta i den yrkesspecifika fortbildning (kurser, möten, seminarier) som erbjuds av EMI samt delta i dess möten.

Systemansvariga för datajournalssystemet ger skolsköterskor och skolläkare kontinuerlig utbildning och uppföljning av IT-stödet för journalföring.

Ett system för digitalt samtycke för såväl vaccinationer som journalrekvisition används i kommunen.

Struktur för uppföljning/utvärdering

SOSFS: 2011:9 3 kap. 2 § samt SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1–2

Patientsäkerhetsarbete har bedrivits på organisationsnivå, gruppnivå och individnivå. Elevhälsans professioner deltar i skolornas elevhälsoteam där skolsköterska deltar med sin specifika kompetens.

Den medicinska journalen har formats med tanke på patientsäkerhet och lätthanterlighet. Samma journalssystem används också av övriga inom Danderyds kommuns elevhälsoteam, psykologer och logopedier.

Frågor rörande elevers skolfrånvaro, fysiska och psykiska hälsa och användning av alkohol, narkotika, tobak och spel om pengar (ANDTS) är prioriterade utvecklingsområden.

Kommunen har sökt och fått medel för suicidprevention. Utbildning erbjuds samtliga inom EMI och litteratur har köpts in.

De medicintekniska produkterna har kalibrerats enligt serviceplan.

På individnivå har skolsköterskorna arbetat i enlighet med basprogrammet för hälsobesök i förskoleklass, årskurs 2, 4, 6 och 8, samt på gymnasiet.

Elevuppföljningar och remittering till andra vårdinstanser har gjorts i enlighet med rutinerna i den lokala metodboken. Skolläkare och skolsköterskor deltar aktivt i patientsäkerhetsarbetet genom att följa basprogram, fastställda rutiner och metoder. Samverkan sker med Regionens hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra organisationer och myndigheter som arbetar för elevernas bästa.

Uppföljning genom egenkontroll

SOSFS: 2011:9 5 kap. 2 § 7 kap. 2 § p2

Egenkontroll är systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem.

För ökad patientsäkerhet görs egenkontroll via journalgranskning av skolsköterskors dokumentation i ProRenata, genomgång läkemedelsförråd och via inkomna avvikelserapporter. Dokumentationen jämförs med metodbokens rutin för basprogrammet. Journaler granskades i juni 2022 av skolläkaren. Resultatet visar att skolsköterskorna följer rutinerna för vilka parametrar som bör följas upp och dokumenterar detta.

Kontroll av läkemedelsförråd utförs årligen av skolläkare, och varje termin av skolsköterskorna själva. Generella direktiv för läkemedel som får administreras av skolsköterska skrivs under inför varje kalenderår. Genomgång av avvikelser sker vid varje EMI-möte som en stående punkt.

Bemanning

På Danderyds gymnasium har en del arbete på grund av sjukdom fördröjts under vårterminen 2022. Det gällde såväl administrativa uppgifter (t.ex. journalhantering) som kontroll av elever. Från och med höstterminen 2022 arbetar två skolsköterskor på heltid på skolan.

Under höstterminen 2022 har det saknats skolsköterska på Balderskolan vilket täckts upp med en vikarierande skolsköterska under en dag i veckan. Ny skolsköterska är anställd fr.o.m. den 1 februari 2023.

På Mörbyskolan har det saknats 50 % skolsköterska p.g.a. sjukskrivning, vilket gjort att kontroll av elever ej kunnat utföras enligt plan. Sedan den 1 februari har det anställts ytterligare en skolsköterska på skolan som arbetar 40 %.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 3 § p 3

EMI-möten för elevhälsans medicinska insats

Under vårterminen 2022 har följande representanter deltagit på EMI-möten:

- Pernilla Grip Acharius, Skoliosföreningens ordförande,
- Paula Hallberg och Maria Weståker om kommunens handlingsplan för suicidprevention.
- Barnpsykiolog Frida Dahlbäck om Första linjens psykiatri uppdrag
- Nadja Grees projektledare på Elevhälsportalen

Under höstterminen 2022 har följande representanter deltagit på EMI-möten:

- Representanter från Vårdförbundet
- Emma Eklöf barnpsykiolog, Första linjens psykiatri om ätstörningar.
- Martin Olsson och Krister Cobanoglu arkivarier om införandet av e-arkiv.
- Leigh Jamison BUP-psykiolog om ärendegången vid neuropsykiatriska utredningar hos BUP Danderyd.

På EMI-möten delger verksamhetschef kommuninformation.

Fortbildning och handledning

Fortbildning sker främst genom professionsträffar, genom samverkan och fortbildning av externa aktörer. Möjlighet kan även ges att delta på skolsköterskekongressen och skolläkarkongressen.

- Skolsköterskor har kollegial handledning tillsammans var sjätte vecka. Samordnande skolsköterska besöker kontinuerligt skolsköterskor som önskar handledning och råd.
- Skolläkaren har regelbundna nätverksmöten med lokal skolläkargrupp Stockholm norrort samt personlig handledning med specialist i skolhälsovård.
- Nätverk för samordnande skolsköterskor träffas två gånger om året och det finns även nätverk där de träffar Barnhälsovården.
- Skolläkare har deltagit i följande fortbildningar 2022: PTSD Nyanlända via Röda Korset, Barnhälsodagen via Skolläkarförbundet, NPF-föreläsning via Refam, studiebesök på ADHD-center, ungdomsmedicinkurs och skolhälsovårdskurs, utbildning/info om ADHD-utredning via Socialstyrelsen samt klinisk försäkringsmedicin.
- Under år 2022 erbjöds flera nätbaserade utbildningar för elevhälsans personal. Det var bl.a. om särskilt begåvande elever, Kalle Norwald om sexualitet, samtycke och relationer samt Atila Yoldas om rasism och antirasism.
- Flera av skolsköterskorna har deltagit på Socialstyrelsens webinarium om tidiga insatser vid psykisk ohälsa och Socialstyrelsens webinarium om tidiga insatser vid NPF.
- Några skolsköterskor deltog på Maria Dufvas föräldraföreläsning om barns nätvanor.
- Två av skolsköterskorna deltog på utbildningsdag om att vara ny skolsköterska anordnat av samordnande skolsköterskor i norrort, hälsofrämjande dagen på landstingshuset och om självskadebeteende av organisationen Sheedo.
- Vissa skolsköterskor har deltagit i webinarier om t.ex. Att bemöta rättshaveristiskt beteende, Säkra varje unge, Elevhälsportalens Hälsofrämjande arbete.
- Två av skolsköterskorna har genomgått utbildning i screeningaudiometri på Rosenlunds sjukhus.
- Några av skolsköterskorna deltog inte i någon utbildning alls år 2022, p.g.a. tidsbrist.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Elevhälsans medicinska insats strävar kontinuerligt efter samarbete med vårdnadshavare kring elevers hälsa. Utifrån ålder och mognad involveras eleven och samtycke till vård, undersökning och behandling sker muntligt eller skriftligt. Tolk används när behov finns. Flera av elevernas hälsoproblem är möjliga att åtgärda och påverka i skolan genom att skolsköterskan samarbetar med eleverna och deras vårdnadshavare. I skolsköterskans uppdrag ingår att arbeta hälsofrämjande i form av livsstilsintervention om kost, motion, skärmtid, stress, sömnvanor, ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak, spel) med mera för att förhindra uppkomst av ohälsa som kan påverka elevens möjligheter att uppnå kunskapskraven för grundskolan och gymnasieskolan.

I förskoleklass eller i åk 1 erbjuds samtliga elever hälsobesök hos skolläkaren. Då inbjuds vårdnadshavare att närvara och vara delaktiga vid hälsosamtalet med eleven. Inför hälsosamtalen i årskurs 4, 6 och 8 informeras vårdnadshavare i förväg om att hälsosamtal/ hälsoundersökning kommer att genomföras och att de har möjlighet att ställa frågor gällande sitt barn kring tillväxt, utveckling och livsstil. Information angående hälsobesöket sker via skolans kommunikationsplattform. Under hela skoltiden förs det en dialog mellan vårdnadshavare och skolsköterska då aktuella frågor kring ev. sjukdom och hälsa rörande deras barn uppstår. Samtycke till vård sker oftast muntligt, men vid vaccinering av ej beslutsmogen elev behövs skriftligt eller digitalt signerat medgivande av vårdnadshavare.

Risکانالys och rutiner

Enligt 6 kap. 4 § Patientsäkerhetslagen (2010:659) är hälso- och sjukvårdspersonalen skyldig att rapportera risker för vårdskador och händelser som medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. SOSF: 2011:9, 5 kap, 1 §

Avvikelser

Rutiner för att identifiera, analysera och bedöma riskerna i verksamheten

En avvikelse är en händelse som inte är förväntad och som kan innebära en risk för patienten (eleven) eller orsaka skada. För att identifiera, analysera och bedöma riskerna i verksamheten ska all personal inom elevhälsan identifiera och rapportera till samordnade skolsköterska och verksamhetschef vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära risk för att EMI:s arbete inte skall kunna uppfyllas enligt riktlinjerna.

Händelser som medfört vårdskada eller kunnat medföra vårdskada skall utan dröjsmål rapporteras som avvikelse till samordnade skolsköterska som i sin tur rapporterar till verksamhetschef och medicinskt ledningsansvarig. (SOSFS 2005:28)

Skolläkare/skolsköterska ansvarar för att elev med vårdnadshavare informeras om händelsen, att de får beskriva sin upplevelse av händelsen samt uppmärksammas på möjligheten att själv kontakta patientnämnden. Skolläkare dokumenterar i EMI-journalen. Syftet med utredningen ska vara att så långt som möjligt klarlägga händelseförloppet och vilka faktorer som har påverkat det samt ge underlag för beslut om åtgärder som syftar till att liknande händelser inte inträffar på nytt, eller att begränsa effekterna av sådana händelser om de inte helt går att förhindra. Samordnade skolsköterska sammanställer och återför resultatet från händelseanalysen till vårdgivaren samt redovisar årligen i patientsäkerhetsberättelsen.

Om vårdskadan är allvarlig ska vårdgivaren snarast anmäla den till inspektionen för vård och omsorg [IVO] enligt Lex Maria. Rutiner för anmälan enligt Lex Maria när avvikelseutredning visat på händelser som har eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada finns i metodboken. Skolläkare ansvarar för anmälningar enligt Lex Maria (SOSFS 2005:28) samt ansvarar för att elev med vårdnadshavare informeras om anmälan enligt Lex Maria. Informationen återges av skolläkare som också dokumenterar i skolhälsovårdsjournalen. Särskild blankett för anmälan av Lex Maria finns på Socialstyrelsens hemsida.

Avvikelser under året

Det har inte funnits anledning att formulera någon Lex Maria-anmälan under 2022. Verksamhetschef för EMI, skolläkare och samordnade skolsköterska har tagit del av 84 inkomna avvikelser. I varje enskilt fall har en utredning genomförts och återkoppling med åtgärd har dokumenterats.

Sammanfattning avvikelser 2022

Totalt 84 avvikelser har inkommit under år 2022 till samordnade skolsköterska. Detta är en ökning jämfört med föregående år och orsak till detta är till största grad p.g.a. låg bemanning på vissa skolor, men också p.g.a. en ökad benägenhet att skriva avvikelserapporter överlag.

De flesta, ca en fjärdedel, av avvikelserna handlar om missade eller försenade åtgärder/bevakningar av kontrollelever. I en av avvikelserna handlar det om att det är 55 elever vars ryggkontroller (screena för skolios) ej hunnits med p.g.a. otillräcklig bemanning på en av högstadieskolorna.

Andra avvikelser handlar om vaccinationer. Det kan till exempel vara att föregående skola eller BVC missat att ge ett vaccin eller att man har gett en vaccination utanför enligt programmet. Det kan handla om att tidigare instans gjort en felaktig ordination, att vaccin givits trots avsaknad av ordination, att vaccin med utgången datum administrerats eller att vaccin givits på grund av bristande dokumentation från BVC, fastän eleven redan fått det vaccinet. Det kan också handla om att elever vaccinerats trots att det bara funnits samtycke från en vårdnadshavare (samtycke ska ges av båda vårdnadshavare).

Avvikelse rapporter har också skrivits med anledning av bristfällig dokumentation eller bristfälligt överlämnade av dokumentation från barnhälsovården eller från skolor (med annan kommunal eller fristående huvudman). Likaså att skolsköterska ej blivit informerad och inbjuden till att delta vid inskrivningssamtal av nyanländ och således ej kunnat bedöma om eleven var frisk nog att börja skolan.

Efter sommarlovet skrevs avvikelserapporter efter att man vid temperaturkontroll av medicinkylskåp noterat för hög temperatur vilket ledde till att flera doser vaccin fått kasseras (till ett värde av 756 - 1300 kr/styck). Detta p.g.a. oplanerade eller planerade strömavbrott som skolsköterska ej blivit informerade om i förväg.

Flertalet avvikelser handlar om administration som t.ex. journalhantering, bristfällig överlämning från annan skola o. dyl. Det kan också handla om försvårade möjligheter att delge skolläkaren remissvar pga avsaknad av scanner.

Ingen av dessa avvikelser ovan har lett till någon allvarlig medicinsk konsekvens. Man kan dock tydligt se att de skolor som saknat fullgod bemanning har de flesta avvikelserna av sådan karaktär att det skulle kunna leda till medicinska konsekvenser för den drabbade eleven.

Alla avvikelser lyfts på EMI-möten och medicinskt ledningsansvarig och verksamhetschef informeras av samordnande skolsköterska. Avvikelse rna diskuteras och man diskuterar fram nya rutiner för hur liknande ska förhindras i framtiden.

Resultat och genomförda åtgärder för ökad patientsäkerhet

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1–3

- För ökad patientsäkerhet har egenkontroll gjorts via journalgranskning av skolsköterskors dokumentation i ProRenata samt av utrustning och via inkomna avvikelserapporter.
- Skolsköterskorna har deltagit på föreläsningar om ämnen aktuella för skolan och som kan bidra till bredare kompetens och mer likvärdig elevhälsa.
- EMI-möten har ägt rum varje månad med olika teman för kvalitetssäkring av verksamheten.
- Metodboken för EMI har uppdaterats kontinuerligt.

- Kollegial handledning - skolsköterskorna träffas ett par gånger per termin.
- Avvikelsehanteringen sker digitalt via journalsystemet för en bättre överblick och för att kunna ta fram statistik/rapporter kring detta.
- ProRenata-administratör och samordnande skolsköterska ser över bevakningar som är uppsatta på en skola som ej är bemannad med skolsköterska för tillfället.
- Rutiner för läkemedelskontroll har utvecklats ytterligare.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Enligt gällande lag ska patientjournal föras vid vård av patienter (3 kap. 1 § patientdatalagen). Regler om journalföring uppfylls väl i journalhanteringssystemet ProRenata som används i Danderyd sedan augusti 2019. Samordnande skolsköterska och ytterligare en skolsköterska är administratörer och ansvarar för att utbilda övriga skolsköterskor och se till att systemet är anpassat efter vår verksamhet. Även elevhälsoteamen inom kommunen samt psykologer och logopedier använder ProRenata vilket ger en sammanhållen information kring eleven.

Övergripande mål och strategier för kommande år

Följande aktivitetsplan för 2023 avseende insatser har tagits fram med syfte att bidra till en ökad patientsäkerhet:

- Utveckla och främja säkra rutiner samt arbeta för en jämlik elevhälsa i kommunen.
- Tillse att metodboken uppdateras fortlöpande, hålls aktuell samt att rutiner där i finns lättillgängliga för EMI.
- Uppdatera och förenkla elevhälsoenkäterna ytterligare.
- Utveckla digitaliseringsprocessen
- Fortlöpande utvecklings- och förbättringsarbete av datajournalsystemet ProRenata. Införande av så kallade smarta checklistor i systemet.
- Införande av E-arkiv.
- Kontinuerlig kompetensförstärkning i skolsköterskegruppen via kollegial handledning samt yrkesträffar gällande alla delar av det systematiskt kvalitetsarbete och patientsäkerhet: dokumentationshantering, journalföring, avvikelser, sekretess, arkivering med mera.
- Kontinuerlig kompetensutveckling gällande t.ex. NPF, särskilt begåvade barn, psykisk ohälsa och ANDTS.
- Skolläkare fortsätter specialistutbildning i skolmedicin.

Bilaga 1

Aktuella lagrum

SFS 1949:381 Föräldrabalken

SFS 2001:453 Socialtjänstlagen 14 kap 1§

SFS 2008:355 Patientdatalagen

SFS 2009:400 Offentlighets- och sekretesslagen

SFS 2010:659 Patientsäkerhetslagen

SFS 2010:800 Skollagen

SFS 2012:453 Lagen om register över nationella vaccinationsprogram

SFS 2014:821 Patientlagen

SFS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslagen

SFS 2018:1197 Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter 2018:1197

SOSFS 2000:1 Läkemedelshantering i hälso-och sjukvården

SOSFS 2004:11 Ansvar för remisser för patienter inom hälso-och sjukvården, tandvården mm

SOSFS 2005:28 Anmälningsskyldighet enligt Lex Maria

SOSFS 2006:22 Vaccination av barn

SOSFS 2008:14 Föreskrifter om informationshantering och journalföring i hälso-och sjukvården

SOSFS 2009:6 Bedömning av om en hälso-och sjukvårdsåtgärd kan bedömas som egenvård

SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

SOSFS 2011:11 Hälsoundersökning av asylsökande

SOSFS 2015:12 Utredning av vårdskador